

Oapmahašdivššu doarjaga mieđihanákkat ja heivehanrávvagat

Sisdoallu

1 Almmolaš	1
2 Oapmahašdivššárin doaibman	1
2.1 Gii sáhhtá doaibmat oapmahašdivššárin?	1
2.2 Bálvalusat, mat dorjot oapmahašdivššára barggu.....	1
3 Oapmahašdivššu doarjaga ohcan.....	2
3.1 Ohcamuš	2
3.2 Ohcamuša gieđahallan ja ruovttus galledeapmi	2
3.3 Čielggadeapmi ja mearrádusdahkan	3
3.3 Mearrádusdahkan.....	3
3.4 Dohkkehuvvon ohcamuš.....	3
4 Oapmahašdivššu doarjaga miedihanákkat dikšunluohkáid mielde ja dikšunbálkká mearit	4
4.1 Ákkat oapmahašdivššu doarjaga miediheapmái vuollel 18-jahkásaččaid buohta	4
4.1 Ákkat oapmahašdivššu doarjaga miediheapmái vuollel 18-jahkásaččaid buohta	6

1 Almmolaš

Oapmahašdikšu oaivvilda boarrása, lámisolbmo dahje buohcceolbmo dikšuma nu ahte divššárin doaibmá oapmahaš dahje eará lagaš olmmoš.

Oapmahašdivššu doarjaga sáhtta mieđihit sihke guhkes- ja oanehisáigásaš dikšundárbbu mielde dalle go dikšu, man oapmahaš addá, čuovvu divššuvuloš olbmo ovdduid ja deavdá oapmahašdivššu gáibádusaid. Oapmahašdikšu lea ollisvuohta, masa gullet divššuvuloš olbmo dárbbaslaš bálvalusat ja divššárii máksojuvvon dikšunbálká, friija ja bálvalusat, mat dorjot oapmahašdivššu.

Oapmahašdivššu doarjja ii leat subjektiiiválaš vuoigatvuohta, muhto baicce árvoštallanvuloš ovdu man gielda ordne dan várás várrejuvvon mearreruđaid olis.

Oapmahašdivššu doarjja vuodđuduvvá láhkii oapmahašdivššu doarjagis (2.12.2005/937, láhka oapmahašdivššu doarjagis).

2 Oapmahašdivššárin doaibman

2.1 Gii sáhtta doaibmat oapmahašdivššárin?

Oapmahašdivššárin sáhtta ohat divššuvuloš olbmo oapmahaš dahje eará lagaš 18 jagi deavdán olmmoš, guhte heive iežas dearvasvuođa ja eallindili olis oapmahašdivššárin. Divššára dearvasvuohta ja doaibmannávccat galget vástidit oapmahašdivššu gáibádusaide.

Árvoštaladettiin divššára heivvolašvuođa dikšunbargui, heivvolašvuhtii sáhttet váikkuhit divššára fysalaš ja psyhkalaš dearvasvuođadilli, vejolaš buozalmasat ja daid dikšungáibádusat. Divššára doaibmannávccaid árvoštaladettiin giddejuvvo fuomášupmi su iežas buozalmasaide, muitui, lihkadannávccaide ja eallindábiide. Dasa lassin divššára heivvolašvuhtii váikkuhit maiddá sosiála sivat, ovdamearkan divššára gárrenávnnasgeavaheapmi.

Oapmahašdikšun lea dehálaš ja hástaleaddji bargu, man dihtii lea dehálaš árvoštallat oapmahašdivššára rolla divššárin. Jus divššára rolla lea menddo gáibideaddji, lea váran ahte divššár ieš návccahuvvá iige nagot vástidit divššuvuloš olbmo dárbbuide. Rabasbálvalusa hoavda sáhtta dárbbu mielde bivdit doaktárcealkámuša dahje eará čielggadeami divššára dearvasvuođadilis ja oapmahašdivššár lea geatnegahtton dan doaimmahit. Jus bivdojuvvon áššebáhpárat eai doaimmahuvvo, lea vejolaš ahte oapmahašdivššu doarjja celkojuvvo eret dahje ođđa ohcci ohcamuš hilgojuvvo. Dasa lassin oapmahašdivššár lea geatnegahtton almmuhit oapmahašdivššu áigge rabasbálvalusa hovdii iežas dearvasvuođadili nuppástusaid birra.

2.2 Bálvalusat, mat dorjot oapmahašdivššára barggu

Gielda galgá dárbbu mielde ordnet oapmahašdivššárii oahpásmuhttima ja skuvlejumi dikšunbargui. Dasa lassin gielda galgá dárbbu mielde ordnet oapmahašdivššárii buresveadjin- ja dearvvasvuođadárkkistusaid ja sosiála- ja dearvvasvuođabálvalusaid, mat dorjot divššára.

Oapmahašdivššáriin, geat leat bargan soahpamuša, lea oapmahašdikšunlága mielde vuoigatvuohta doallat friija unnimustá guokte jándora kaleandarmánotbajis. Oapmahašdivššáriin, geat barget birra jándora dahje geat leat čatnon dikšui beaivválaččat, lea vuoigatvuohta doallat unnimustá golbma friijajándora mánotbajis. Gielda ja oapmahašdivššár sáhttiba soahpat ahte oapmahašdivššár juohká iežas friijaid mánggaide, vuollel jándora guhkkošaš osiide. Lea maiddái vejolaš soahpat ahte oapmahašdivššár doallá guhkit friijaid hávil. Friijaid galgá geavahit kaleandarjagi áigge.

Gielda sáhttá maiddái oapmahašlága vuođul ordnet oapmahašdivššára friijavuođa dahje eará gaskaboddosaš eretorruma áigái dárbbaslaš sadjásašdivššá bargogohčussoahpamuša bargamiin sadjásašdivššáriin. Sadjásašdivššára dearvvasvuohta ja doaibmannávccat galget vástidit oapmahašdivššá gáibádusaide. Sadjásašdivššá sáhttá ordnet dán láhkai jus oapmahašdivššár dasa miehta. Dasa lassin eaktun lea ahte ordnedeapmi ollašuhtho nu ahte divššuvuloš olbmo oaivilat váldojuvvojit vuhtii. Ordnedeapmi galgá árvoštallama vuođul čuovvut divššuvuloš olbmo ovdduid.

Sadjásašdivššus máksojuvvo sadjásašdivššárii bálká. Sadjásašdivššá bálkkát 1.1.2022 rájes leat:

- 104,58 euro / jándor, jus dikšui galgá čatnasit birra jándora.
- 58,12 euro / jándor, jus dikšogalledeamit leat unnimustá 3 geardde jándoris.
- 23,27 euro / jándor, jus dikšogalledeamit leat 1-2 jándoris.

Dasa lassin maiddái ruoktobálvalusa bálvalusaid sáhttá mieđihit, vaikko áššehasas livččiige oapmahašdivššár. Oapmahašdivššáris lea goittotge váldoovddasvástádus divššuvuloš olbmo divššus ja fuolaheamis.

3 Oapmahašdivššá doarjaga ohcan

3.1 Ohcamuš

Oapmahašdivššá doarjaga sáhttá ohcat sierra ohcanáiggi haga. Doarjja ohccojuvvo báberohcamušain ja ohcamuša mielddusin doaimmahuvvo doaktárcealkámuš (B dahje C), mii lea eanemustá bealle jagi boaris. Jus ohcci nu hálida, ohcamušii sáhttá laktit maiddái eará dieđuid, ovdamearkan muhtin dearvvasvuođa- dahje sosiálafuolahusa ámmátolbmo cealkámuša. Doaktárcealkámušas dahje eará cealkámušas galgá gávdnot diehtu divššuvuloš olbmo dearvvasvuođadilis, doaibmannávccain ja divššá ja veahki dárbbuin.

Bajádusa jo mieđihuvvon oapmahašdivššá doarjagii sáhttá ohcat oapmahašdivššá doarjaga báberohcamušain ja dárbbu mielde doaimmahit doaktára cealkámuša divššuvuloš olbmo doarjaga dárbbu nuppástusain.

Oapmahašdivššá ohcamuša sáhttá prentet gieldda neahttasiidduin dahje viežžat gárves prentehussan dearvvasvuođafuolahusa ovttadagas dahje rabasbálvalusa jođiheaddjis. Devdojuvvon ohcamuša mildosiiguin galgá doaimmahit rabasbálvalusa jođiheaddjái.

3.2 Ohcamuša gieđahallan ja ruovttus galledeapmi

Ohcamuš gehččojuvvo bohtán go rabasbálvalusa jodiheaddji lea dan ožžon. Ohcamuša bohtima manjá rabasbálvalusa jodiheaddji váldá oktavuoda oapmahašdivššárohcciin ja soahpá ruoktogalledeami birra. Dábálaččat galledeamis lea mielde maddái ruoktobuohccedivššár. Dasa lassin ruoktogalledeami áigge báikki alde leat oapmahašdivššár ja divššuvuloš olmmoš. Báikki alde sáhttet leat maddái, jus oapmahašdivššár dahje divššuvuloš olmmoš nu hálideaba, eará oapmahaččat dahje lagaš olbmot.

Ruoktogalledeami ulbmilin lea ságastallama bokte čielggadit oapmahašdivššuvuloš olbmo doaibmannávccaid ja divššu dárbbu. Seammás kártejuvvo makkár bálvalusat leat ordnejuvvon ruoktot, maid oapmahašdivššár bargá ja maid divššuvuloš olmmoš ieš bastá bargat. Ruoktogalledeami áigge árvvoštallojuvvo vejolašvuodaid mielde maddái oapmahašdivššára iežas dearvasvuodadilli ja čatnasupmi dikšunbargui.

Rabasbálvalusa jodiheaddji bargun lea dan lassin rávvet ja oahpistit eará bálvalusaid oktavuhtii degomat dikšundoarjaga ohcamii, veahkkereaidduid háhkamii ja vejolaš lámisolbmobálvalusaid oktavuhtii.

Ruoktogalledeapmi lea vealtameahttun oapmahašdivššu doarjaga mearrádusa dáfus. Jus ruoktogalledeami ii leat vejolaš dahkat ohcci dihtii 6 mánotbaji siste, ohcamuš šluhttejuvvo ja hilgojuvvo.

3.3 Čielggadeapmi ja mearrádusdahkan

Rabasbálvalusa jodiheaddji sáhttá dárbbu mielde bivdit lassedieđuid divššuvuloš olbmo ja / dahje divššára dearvasvuodadilis doaktáris dahje eará eiseválddis (omd. skuvllas dahje beaiveruovttus). Rabasbálvalusa jodiheaddji sáhttá bivdit oapmahašdivššu doarjaga ohcan olbmo doaimmahit lassečielggademiid.

Ruoktogalledeami ja gáibiduvvon dokumeanttaid manjá oapmahašdivššu ohcamuš giedáhallojuvvo bargojovkkus, masa oassálastet rabasbálvalusa jodiheaddji lassin okta dahje guokte buohccedivššára ja doavttir. Erenomážit go lea sáhka vuolleahkásačča oapmahašdivššu doarjaga ohcamuša giedáhallamis, lea vejolaš dárbbu mielde bovdet bargojovkui maddái sosiálabargi.

3.3 Mearrádusdahkan

Oapmahašdivššu doarjagii guoski mearrádusat leat dábálaččat doaisttáži fámus. Maddái mearreáigásaš mearrádusa ja soahpamuša lea vejolaš bargat ja dalle sáhttá leat gažaldagas dilli mas divššu dárbašeaddji divššu ordnema dárbu lea mearreáigásaš dahje divššu dárbu lea árvvoštallon mearreáigásažžan. Mearreáigásašvuoda nogadettiin lea goittotge vejolaš ohcat ođđasit oapmahašdivššu doarjaga jus divššu dárbu joatkašuvvá. Mearreáigásašvuoda nogadettiin ohcamuš oapmahašdivššu doarjagis giedáhallojuvvo ja čielggaduvvo dego ođđa ohcamuš.

Oapmahašdivššu doarjaga miediheamis oažžu miediuvvon dahje hilgojuvvon čálalaš mearrádusa. Jus ohcci ii leat duđavaš mearrádussii, lea sus riekti ohcat njulgema mearrádusa rávvagiid mielde. Jus ohcamuš lea hilgojuvvon, rabasbálvalusa jodiheaddji galgá fuolahit das ahte ohcci oažžu doarvá rávvagiid ja oahpistuvvo eará sosiála- ja dearvasvuodabálvalusaid oktavuhtii.

3.4 Dohkkehuvvon ohcamuš

Rabasbálvalusa jođiheaddji lea oktavuodas oapmahašdivššáriin go ohcamuš lea dohkkehuvvon. Oapmahašdivššára ja Ohcejoga gieldda gaskka čállojuvvo girjjálaš bargogohčussoahpamuš oapmahašdivššu ordnemis. Soahpamuš eaktuda, ahte oapmahašdivššár čatnasa almmuhit eretorrumiin ja dili dahje oapmahašdivššára dearvasvuoda nuppástusaid birra. Oapmahašdivššár galgá maiddá almmuhit jus divššuvuloš olbmo dili lea nuppástuvvan, omd. divššuvuloš olmmoš sirdojuvvo dikšunlágádussii dahje vuolgá studeret.

Soahpamuša lassin rabasbálvalusa jođiheaddji bargá ovttas oapmahašdivššáriin dikšun- ja bálvalusplána. Dikšun- ja bálvalusplána dárkkistuvvo unnimustá oktii jahká. Oapmahašdivššár ja divššuvuloš olmmoš oažžuba iežaska kopijaid dikšun- ja bálvalusplánas.

4 Oapmahašdivššu doarjaga miedihanákkat dikšunluohkáid mielde ja dikšunbálkká mearit

Oapmahašdivššu doarjaga miedihanákkat leat logahallon lágas (láhka oapmahašdivššu doarjagis, 3§):

- 1) olmmoš dárbbša ruovttus divššu dahje eará fuolaheami hedjonan doaibmannávccaid, buozalmasa, váttu dahje eará siva geažil;
- 2) divššuvuloš olbmo oapmahaš dahje eará lagaš olmmoš lea gárvvis vástidit divššus ja fuolaheamis dárbbášlaš bálvalusaid vehkiin;
- 3) divššára dearvasvuolta ja doaibmannávccat galget vástidit oapmahašdivššu gáibádusaide;
- 4) oapmahašdikšu ovttas eará dárbbášlaš sosiála- ja dearvasvuodafuolahusa bálvalusaiguin reahkká divššuvuloš olbmo dearvasvuoda ja dorvvolašvuoda ektui.
- 5) divššuvuloš olbmo ruoktu lea dearvasvuoda ja eará áššiid beales heivvolaš doppe addojuvvon divššu hárrái; ja
- 6) árvoštallama mielde doarjaga miediheapmi duvdá divššuvuloš olbmo ovdduid.

Dasa lassin čuovvovaš eavttut galget dievvat:

- 1) Rabasbálvalusa jođiheaddji lea dahkan bálvalusdárbbu árvoštallama ruoktogalledeami hámis divššuvuloš olbmo luhtte.
- 2) Oapmahašdivššára gelbbolašvuolta bargui lea čielggaduvvon.
- 3) Oapmahašdivššár čatnasa doibmii, mii seailuha divššuvuloš olbmo doaibmannávccaid ja váldá váldoovddasvástádusa divššuvuloš olbmo divššus ja fuolaheamis.

Čuovvovaš osiin lea mitaluvvon dárkilabbot ákkain oapmahašdivššu doarjaga miediheapmái vuollel 18-jahkásaččaid ja badjel 18-jahkásaččaid buohta.

4.1 Ákkat oapmahašdivššu doarjaga miediheapmái vuollel 18-jahkásaččaid buohta

Mánáid ja nuoraid oapmahašdivššu doarjja čujuhuvvo váddásit lápmasiidda ja guhkesáiggebuohcci mánáide ja nuoraide, geaid dikšu lea erenomáš gáibideaddji ja čadni go veardiduvvo seamma ahkásaš, dearvas mánái dahje nurrii. Dušše jođiheami ja gohcima dárbu eai reahkká ággan oapmahašdivššu doarjagii mánáagis.

Árvoštallamis váldojuvvojit vuhtii beaivválaš doaimmaid ja veahki dárbbu lassin máná návccat gulahallat, áddet ja leat vuorováikkuhusas earáiguin sihke gáibideaddji dikšundoaimmaid dárbu. Beaivválaš doaimmat

leat omd. lihkadeapmi, dálkkasfuolahus, boradeapmi, basadeapmi, gárvodeapmi, persovnnalaš buhtisindoallan dikšun ja hivssegis fitnan.

Oapmahašdivššu doarjja ii miedihuvvo jus divššu dárbbbašeadji ássá sosiála- ja dearvvasvuodáfuolahusa doaibmaovttadagas, mas bálvalusaid lea vejolaš oažžut dán ovttadaga beales. Doarjaga máksin heaittihuvvo jus lámis dahje guhkesáiggebuohcci mánná dahje nuorra studere oahppolágádusas, gos son ássá skuvlavahkkuid áigge studeantaásodagas.

Dikšunjoavku 4 (423,61€) kritearat:

- Mánná dahje nuorra dárbbbaša agi ektui olu divššu, ollesáigásaš veahki ja/dahje sánálaš jođiheami beaivválaš doaimmaide, omd. gárvodeapmái, basadeapmái, lihkadeapmái dahje boradeapmái.
- Mánná dahje nuorra ii dábálaččat dárbbbaš váttu dahje buozalmasa dihtii divššu ihkku.
- Mánás dahje nuoras leat váttisvuodát gulahallamis ja lihkadeamis.
- Mánná dahje nuorra dárbbbaša erenomáš bearráigeahču dorvvolašvuoda dihtii. Bearráigeahču dárbu sáhttá laktásit omd. buozalmasa dagahan gahččanriskii.

Dikšunjoavku 3 (528,71€) kritearat:

- Mánná dahje nuorra dárbbbaša olu ollesáigásaš divššu ja veahki meastá buot beaivválaš persovnnalaš doaimmaide.
- Mánná dahje nuorra lea meastá ollásit sorjavaš nuppi olbmo divššus ja fuolaheamis.
- Mánná dahje nuorra dárbbbaša dábálaččat divššu dahje bearráigeahču maiddái ihkku.

Dikšunjoavku 2 (692,98€) kritearat:

Dikšunjoavkku 2 bálkáluohká sáhttá geavahit maiddái divššu dáfus losses sirdáseami áigge, goas divššár lea gaskaboddosaččat eastaluvvon bargamis barggus dahje ollesáigásaš studeremis go báhccá dikšut máná dahje nuora omd. mieduštandikšu dahje eará losses sirdáseami áigge

- Máná dahje nuora dilli eaktuda oapmahašdivššára ollesáigásaš čuovvuma ja hui garra divššu ja fuolaheami.
- Mánná dahje nuorra dárbbbaša erenomáš olu gáibideaddji divššu ja dikšojuvvo dábálaččat ruovttus.
- Doarjaga miediheami ággan lea doaktárcealkámuš divššuvuloš olbmo váttis buozalmasas dahje váttus ja bargoaddi mearrádus oapmahašdivššu bálkkáhis bargofriijavuodas.
- Dikšunbargu lea fysalaččat ja psyhkalaččat hui lossadis bargu ja čatná divššára sakka.

Dasa lassin galgá váldit vuhtii:

- Bálkáluohká lea vejolaš vuolidit ovttá dahje guovtte vuolit máksoluohkkái, jus
 - Divššuvuloš olmmoš oažžu olu gieldda ordnen bálvalusaid (oanehisáiggedivššu 14 jándora dahje eanet/mb dahje ruoktobálvalusa unnimustá 35 diimmu/vhk.
- Dikšunjoavkkuid dikšunbálká ii máksu jus
 - divššáris livččii vuoigatvuochta oažžut seamma áigodagas buohccedáhkáduslága 10 logu mielde **sierradikšunruđa** dahje vurohallanfriijalága 13§ mielde **vurohallanbuvttadusa** (láhka oapmahašdivššu doarjgis 5§).

Dikšunjoavku 1 (847,22€) kritearat:

- Divššár báhccá iežas ánsobarggus ruoktot dikšut buohcceviessodivššu dárbbášeaddji mánás ja ná guodđá friijan buohcceviessosaji dahje eará birrajándor divššu fálli lágádusbáikki.
- Doarjaga miediheami ággan lea doaktárcealkámuš divššuvuloš olbmo váttés buozalmasas dahje váttus.
- Dikšunbargu lea fysalaččat ja psyhkalaččat hui lossadis bargu ja čatná divššára sakka.
- Mánás dahje nuoras lea hui gáibideaddji divššu dárbu birra jándora.
- Dikšunjoavkku bálkáluohkká sáhtta geavahit maiddái divššu dáfus losses sirdáseami áigge, goas divššár lea gaskaboddosaččat eastahuvvan bargamis barggus dahje ollesáigásaš studeremis go báhccá dikšut máná dahje nuora omd. mieđušstandikšu dahje eará losses sirdáseami áigge

Dasa lassin galgá váldit vuhtii:

- Bálkáluohkká lea vejolaš vuolidit ovttá dahje guovtte vuolit máksoluohkkái, jus
 - Divššuvuloš olmmoš oažžu olu gieldda ordnen bálvalusaid (oanehisáiggedivššu 14 jándora dahje eanet/mb dahje ruoktobálvalusa unnimustá 35 diimmu/vhk).
- Dikšunjoavkkuid dikšunbálkái ii mákso jus
 - divššáris livččii vuoigatvuohta oažžut seamma áigodagas buohccedáhkáduslága 10 logu mielde **sierradikšunruđa** dahje vurohallanfrijjalága 13§ mielde **vurohallanbuvttadusa** (láhka oapmahašdivššu doarjagis 5§).

Jus máná vánhemat leaba earránan ja sudnos lea oktasašfuolaheapmi, galgaba guktot diehtit oapmahašdivššu doarjaga ohcama birra. Guktot vánhemat galget vuolláičállit oapmahašdivššu doarjaga ohcamuša dahje vánhen, guhte ohcá oapmahašdivššu doarjaga, girje ohcamušii nuppi fuolaheadji oktavuodadieđuid ášši čielggadeami várás. Jus máná dahje nuora vánhemat earráneaba oapmahašdivššu doarjaga miediheami maŋŋá, galgá ássanordnemiid birra almmuhit Ohcejoga gieldda rabasbálvalusa jođiheaddjái.

Oapmahašdivššárin sáhtta doaibmat dušše nubbi vánhen. Bargogohčussoahpamuša dagadettiin váldojuvvo vuhtii dat jus mánná orru jeavddalaččat oasi mánotbajis nuppi fuolaheadji luhtte. Dikšunbálkái sáhtta vuoliduvvot jus mánná lea jeavddalaččat oasi mánotbajis nuppi fuolaheadji luhtte, guhte ii doaimma oapmahašdivššárin. Jus mánná lea badjel 7 beaivvi mánotbajis nuppi vanhema luhtte, čoggojit oapmahašdivššu friijat 2 jándora/mb.

4.1 Ákkat oapmahašdivššu doarjaga miediheapmái vuollel 18-jahkásaččaid buohta

Árvvoštallamis váldojuvvojit vuhtii fysalaš, psyhkalaš, sosiála ja kognitiiva doaibmannávccat ja beaivválaš persovnnalaš doaimmain ceavzin. Persovnnalaš doaimmat leat omd. dálkkasfuolahus, boradeapmi, basadeapmi, gárvodeapmi, persovnnalaš buhtisindoallamis fuolaheapmi ja lihkadeapmi. Dasa lassin árvvoštallamis váldojuvvojit vuhtii divššuvuloš olbmo návccat gulahallat ja bearráigeahču ja erenomáš hástaleaddji divššu dárbu.

Oapmahašdivššu olggobeallai báhcet dat divššu dárbbášeaddjit, geaid veahki dárbu ii leat stuoris dahje dat čuohcá dušše áššiid doaimmaheapmái, čorgemii dahje eará dálloodallobargguide.

Miedihanákkaid doarjagin ávžžuhit geavahit RAI-mihttára.

Dikšunjoavku 4 (423,61€) kritearat:

- Divššuvuloš olmmoš dárbbbaša jeavddalaččat beaivválaš divššu, fuolaheami, bearráigeahču ja bagadeami persovnnalaš doaimmain.
 - Oapmahašdivššár fuolaha dálkkasfuolahusa ollašuvvamis oalát dahje measta ollásit.
 - Divššuvuloš dárbbbaša fysalaš veahki dahje bagadeami boradeami oktavuodas.
 - Divššuvuloš lihkada oapmahašdivššára bagadeami vuolde dahje vehkiin.
 - Divššuvuloš dárbbbaša fysalaš veahki dahje bagadeami hivssetdoaimmain.
 - Divššuvuloš galgá motiveret dahje hástit basadit.
 - Divššuvuloš dárbbbaša veahki ja bagadeami gárvodeami oktavuodas.
- **Divššuvuloš dárbbbaša veahki áššiid dikšumii ruovttu olggobealde.**
- Divššuvuloš sáhtá leat dušše muhtin áigge beaivvis (3-5 diimmu) dahje ija badjel okto ruovttus.
- Divššu dárbu ii vealttekeahhtá eaktut divššára ja divššuvuloš olbmo ássama seamma dálus, muhto divššár galgá čatnasit **jeavddalaš** beaivválaš fuolaheapmái ja dikšui.
- Divššuvuloš sáhtá dárbbbašit divššu maddái ihkku, muhto divššu dárbu ihkku ii leat ollesáigásaš dahje jeavddalaš.
- Divššuvulošis sáhttet leat ruoktobálvalusa bálvalusat geavahas, muhto váldoovddasvástádus divššus lea oapmahašdivššáris.

Dikšunjoavku 3 (528,71€) kritearat:

- Divššuvuloš olmmoš dárbbbaša olu ollesáigásaš divššu ja veahki meastá buot beaivválaš persovnnalaš doaimmain birra jándora.
 - Oapmahašdivššár vástida jeavddalaš dálkkasfuolahusa dorvvolaš ja rivttesáigásaš ollašuvvamis ja lassedálkkodeami addimis.
 - Divššuvuloš olmmoš dárbbbaša boraheami dahje nana veahki boradeapmái. Son ii nagot boradit okto.
 - Divššuvuloš dárbbbaša olu bagadeami dahje fysalaš veahki lihkadeapmái (omd. divššuvuloš ii gávnna báikkiid dahje sáhte čuožžilit seanggas/stuolus veahki haga).
 - Divššuvuloš olmmoš dárbbbaša oapmahašdivššára fysalaš veahki hivssetdoaimmaide dahje inkontineansasuoji molsumii.
 - Divššuvuloš olmmoš dárbbbaša fysalaš veahki basadeapmái.
 - Divššuvuloš olmmoš dárbbbaša fysalaš veahki badje- dahje vuollegoruda gárvoheapmái.
 - Divššuvuloš olmmoš dárbbbaša iešguđetlágan divššu mángii beaivái, iige son nagot bargat daid ieš.
- Dikšunbargu eaktuda oapmahašdivššára bargoarjja ja dikšunovddasvástádusa birra jándora.
- Divššuvuloš olmmoš ja oapmahašdivššár ássaba seamma dálus.
- Divššuvuloš sáhtá leat oanehis áiggiid (vuollet 2 diimmu) okto ruovttus.
- Divššuvuloža dikšun lea hástaleaddji ja divššu vuloš dárbbbaša ákkastallon siva dihtii ollesáigásaš bearráigeahču ja dáhpáhusaid galgá máhttit árvoštallat ovddalgihitii.
- Divššu dárbbbašeadjis sáhttet leat geavahas ruoktobálvalusa bálvalusat, muhto váldoovddasvástádus divššus lea oapmahašdivššáris.

Bálkáluohká lea vejolaš vuolidit jus divššuvuloš olmmoš oažžu olu gieldda ordnen bálválasaid (oanehisáiggedivššu 14 jándora dahje eanet/mb dahje ruoktobálválasa unnimustá 35 diimmu/vhk).

Dikšunjoavku 2 (692,98€) kritearat:

Dikšunjoavkku 2 bálkáluohká sáhtta geavahit maiddá divššu dáfus losses sirdáseami áigge, goas divššár lea gaskaboddosaččat eastaluvvon bargamis barggu dahje ollesáigásaš studeremis go báhccá dikšut lagaš olbmo dahje oapmahačča omd. mieđušstandikšu dahje eará losses sirdáseami áigge (láhka oapmahašdivššu doarjagis 5§)

- Oapmahašdivššáris ii leat vuoigatvuohta oažžut seamma áiggis vuorhallanfrijjalága 13§ vuloš vuorhallanbuhtadusa.
- Dikšunbargu lea fysalaččat ja psyhkalaččat hui lossadis bargu ja čatná divššára sakka.
- Doarjaga mieđiheami ággan lea doaktárcealkámuš divššuvuloš olbmo váttis buozalmasas dahje váttus ja bargoaddi mearrádus oapmahašdivššu bálkáhis bargofrijjavuođas.
- Divššu vuloš dárbbáša birra jándora olu divššu, bearráigeahču ja bagadeami persovnnalaš doaimmain (divššu čatnasupmi lea seamma dásis go buohcceviessodivššus dahje beavttálmahtton birrajándor bálválasássamis)
 - Oapmahašdivššár vástida jeavddalaš dálkkasfuolahusa dorvvolaš ja rivttesáigásaš ollašuvvamis ja lassedálkkodeami addimis.
 - Divššuvuloš olmmoš dárbbáša boraheami dahje nana veahki boradeapmái.
 - Divššuvuloš dárbbáša veahki buot lihkeapmái (omd. sirdin juvlastullui dahje láiden váccedettiin dahje ollásit seanggas dikšojuvvon).
 - Divššuvuloš dárbbáša veahki buot hivesetdoaimmaide.
 - Divššuvuloš dárbbáša olu veahki basadeapmái (omd. divššár ferte sirdit divššuvuloža juvlastuoluin dahje loktenmášeniin basadit, bassat seanggas dahje láidet bassanbáikái ja bassat ollásit).
 - Divššu vuloš dárbbáša veahki buot gárvodeapmái.

Bálkáluohká lea vejolaš vuolidit jus divššuvuloš olmmoš oažžu olu gieldda ordnen bálválasaid (oanehisáiggedivššu 14 jándora dahje eanet/mb dahje ruoktobálválasa unnimustá 35 diimmu/vhk).

Dikšunjoavku 1 (847,22€) kritearat:

Dát dikšunbálkáluohkká lea sierramáksoluohkká, man sáhtta geavahit sierraárvoštallama mielde diliin, main divššár guođđá iežas ánsobarggus ja báhccá ruoktot dikšut oapmahačča dahje lagaš olbmo, guhte dárbbáša beavttálmahtton bálválasássama dahje dikšunbáikki buohcceviessus. Jearaldat sáhtta leat maiddá mieđušstandivššus dahje eará divššu dáfus losses sirdáseamis.

- Divššuvuloš ceavzá beaivválaš doaimmain dušše joatkašuvvi ja valljes birra jándor divššuin, mii mearkkaša ahte dikšunbargu eaktuda oapmahašdivššára bargoarjja ja dikšunovddasvástádusa birra jándora.
- Divššuvuloš ii nagot vuostáiváldit bagadeami.
- Oapmahašdivššáris ii leat vejolašvuohta bargat iežas dahje nuppi barggu.

- Oapmahašdivššáris ii leat vuoigatvuohta oažžut seamma áiggis vurohallanfrijjalága 13§ vuloš vurohallanbuhtadusa.

Bálkáluohká lea vejolaš vuolidit jus divššuvuloš olmmoš oažžu olu gieldda ordnen bálvalusaid (oanehisáiggedivššu 14 jándora dahje eanet/mb dahje ruoktobálvalusa unnimustá 35 diimmu/vhk).